

POSTANOWIENIE

25 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 25 lipca 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa P. Ł.

przeciwko B. F.

o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym,

na skutek skargi kasacyjnej B. F.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z 18 sierpnia 2022 r., V Ca 76/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od pozwanej B. F. na rzecz powoda P. Ł. kwotę 1367 (tysiąc trzysta sześćdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanej odpisu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący

wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. – będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z 18 sierpnia 2022 r., sygn. akt V Ca 76/22, opartej na pierwszej podstawie kasacyjnej – naruszeniu prawa materialnego (art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece w zw. z art. 1025 § 2 k.c. oraz art. 31 § 1 k.r.o. i art. 33 pkt 2 k.r.o.), pełnomocnik pozwanej B. F., powołując jako podstawę prawną art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. (zamiast prawidłowo art. 398⁴ § 2 k.p.c.), wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania przez Sąd Najwyższy. Wniosek ten oparto na przesłankach określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania, obligatoryjnie uzupełniony o uzasadnienie, jest jednym z istotnych elementów skargi kasacyjnej. W obecnym stanie prawnym kwestie te reguluje, w oddzielnej jednostce redakcyjnej, art. 398⁴ § 2 k.p.c., który stanowi, że „Oprócz wymagań przewidzianych w § 1, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie”. Art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c., który został powołany jak podstawa tego wniosku, określa natomiast jeden z elementów konstrukcyjnych skargi kasacyjnej. Jest to sformułowanie wniosku o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany. Nie dotyczy więc wniosku z art. 398⁴ § 2 k.p.c. Z kolei użyte poniżej zgłoszonego wniosku sformułowanie „okolicznościami uzasadniającymi przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania” odpowiada w istocie treści art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c., ma jednak brzmienie archiwalne. Wspomniany przepis w brzmieniu „Kasacja powinna zawierać przedstawienie okoliczności uzasadniających jej rozpoznanie” został bowiem

uchylony i utracił moc z dniem 6 lutego 2005 r. na podstawie ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2005 r., Nr 13, poz. 98). Użyte w skardze kasacyjnej sformułowanie nie odpowiada więc obecnie obowiązującym przepisom. *In casu*, sformułowanie „okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania” należało zatem zakwalifikować jako uzasadnienie wniosku, o którym stanowi art. 398⁴ § 2 k.p.c. Należy zatem uznać, że wymóg zamieszczenia w skardze odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został formalnie spełniony, jednak uzasadnienie to *de facto* jest jedynie namiastką uzasadnienia przyczyn kasacyjnych (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 20 grudnia 2023 r., I CSK 722/23, niepubl., z 12 grudnia 2017 r. i z 8 czerwca 2016 r., I PK 199/15, niepubl.). Jest ono nie tylko krótkie (zajmuje niespełna pół strony), ale co istotne nie zawiera żadnego uzasadnienia przedstawiającego jurydyczną argumentację wykazującą deklarowane w tym wniosku zagadnienie prawne oraz oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Wymaga podkreślenia, że Sąd Najwyższy nie może domyślać się, co skarżący na myśli. Dla spełnienia wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania, zawierającego wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego.

Odnosząc się do powołanych przez skarżącą przyczyn kasacyjnych (przesłanki „predsądu”) w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że o ile skarżący powołał się na przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl., z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego

z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.). Kwestia taka powinna spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. - zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, niepubl. oraz z 14 września 2012 r., I UK 218/12, niepubl.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, niepubl. oraz z 24 października 2012 r., I PK 129/12, niepubl.). Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości, wymagające zaangażowania Sądu Najwyższego, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym stosowania prawa. W celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie wystarczy samo sformułowanie pytania do Sądu Najwyższego. Konieczne jest również zaproponowanie możliwych (odmiennych) odpowiedzi na postawione pytanie. Ograniczenia się do sformułowania pytania, wymagającego zdaniem skarżącego udzielenia odpowiedzi, nie wypełnia zatem dyspozycji wskazanego przepisu. (zob. m.in. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 grudnia 2011 r., II PK 183/11, niepubl., z 20 grudnia 2011 r., II PK 207/11, niepubl., z 9 stycznia 2017 r., II CSK 423/16, niepubl. oraz z 16 maja 2018 r., II CSK 12/18, niepubl.). Nie można więc uznać, że zaprezentowano „wywód prawny” odnoszący się do tej przesłanki. Wniosek nie został poparty żadnymi argumentami, nie wykazano, jak ewentualne rozpatrzenie sformułowanego w skardze kasacyjnej zagadnienia prawnego przez Sąd Najwyższy może przyczynić się do rozwoju prawa i jurysprudencji.

Z kolei uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzenia wyводу zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono

widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Na tym właśnie polega „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19, niepubl.). O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Również drugiej przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwana nie wykazała. Skarżąca tłumaczy bowiem – bez głębszej analizy i w zasadzie jednym zdaniem – dlaczego w jej ocenie skarga jest oczywiście uzasadniona. Sąd Okręgowy rozstrzygnął sprawę dopuszczając się rażących naruszeń prawa materialnego, a w szczególności uwzględnił powództwo, pomimo tego, że żądanie pozwu pozostawało w rażącej sprzeczności z treścią prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Sokołowie Podlaskim z 6 sierpnia 2004 r., wydanego w sprawie I Ns 162/04. Pozwana nie wskazała w ramach tej przyczyny też żadnego przepisu lub przepisów prawa materialnego, które mogłyby świadczyć o takim kwalifikowanym naruszeniu. Można je wywieść jedynie pośrednio – z podstaw kasacyjnych. Należy jednak wskazać, że zakres badania sprawy w ramach przedsądu nie uprawnia Sądu Najwyższego do oceny zasadności zarzutów zawartych w skardze kasacyjnej na tym etapie postępowania. Nie jest zadaniem Sądu Najwyższego doszukiwanie się w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych jurystycznej argumentacji mającej wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa, która potwierdzałaby oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Na tym bowiem etapie postępowania (przedsąd) podstawy kasacyjne i ich

uzasadnienie nie podlegają jeszcze badaniu. Podstawy kasacyjne podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Poza tym, sformułowane zagadnienie prawne podważa również tezę skarżącej o oczywistej zasadności skargi. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. wykluczają się, gdyż skarga kasacyjna nie może być uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli o występowaniu tej przesłanki miałoby świadczyć naruszenie przepisów prawa, których wykładnia nasuwa tak duże wątpliwości, że konieczne jest ich wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy w ramach sformułowanego w tej sprawie zagadnienia prawnego. W dotychczasowym orzecznictwie Sąd Najwyższy zwracał już uwagę, że jednocześnie uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawa) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi. Jak wskazano w postanowieniu z 21 października 2008 r., II PK 158/08 (niepubl.), przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. wzajemnie się krzyżują i wykluczają możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zarówno z uwagi na interes publiczny (pkt 1 powołanego przepisu), jak i prywatny skarżącego (pkt 4 powołanego przepisu). Gdy wchodzi w rachubę zagadnienie prawne, skarga kasacyjna nie może być oczywiście uzasadniona (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, niepubl., z 20 marca 2014 r., I CSK 343/13, niepubl., z 14 stycznia 2016 r., IV CSK 475/15, niepubl. i z 1 grudnia 2016 r., I CSK 199/16, niepubl.).

Wskazać należy, że w sprawie nie zachodzi też nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozważę – w granicach zaskarżenia – z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego – na stosowany wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną – orzeczono na podstawie art. 98 § 1, § 1¹, 3-4, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz przepisów § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 i § 5

pkt 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. poz. 1800 ze zm., obecnie tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 1964).

[SOP]

r.g.